

УДК 37.091.32:[7:008]

Новикова Надія Валентинівна,

кандидат педагогічних наук, учитель музичного мистецтва та художньої культури Бучанської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 4, заслужений учитель України, м. Буча, Київська область, Україна, e-mail: novikovanadya@ukr.net

МИСТЕЦЬКИЙ ПРОЕКТ: ВІД А ДО Я

Висвітлено деякі аспекти роботи над мистецьким проектом на уроках музичного мистецтва та в позаурочний час; поштовхом для статті стали результати конкурсних випробувань на розробку і реалізацію проекту вчителями мистецтва в ході Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2017», які аналізуються автором.

Розглянуто особливості методу проектів (комплексність використання в сукупності інших методів – навчання в малих групах, «мозкового штурму», дискусій, рольової гри, проблемної спрямованості, рефлексії, орієнтація на кінцевий практичний і особистісно важливий для учня результат), його відмінність від проблемного навчання і творчої діяльності; роз'яснено сутність понять «метод проектів» і «навчальний проект»; на конкретному прикладі розкрито особливості роботи над мистецьким проектом та подано деякі методичні рекомендації щодо ефективної організації проектної діяльності на уроках музичного мистецтва та в позаурочній роботі загальноосвітнього навчального закладу.

Ключові слова: метод проектів, урок музичного мистецтва, мистецький проект, організація проектної діяльності.

Сучасні процеси оновлення української школи мають на меті формування цілісної особистості, усебічно розвиненої, здатної до критичного мислення, патріота та інноватора, спроможного змінювати навколишній світ, конкурувати на ринку праці, учитися впродовж життя [7]. Новий зміст освіти зорієнтований на формування компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в житті, навчанні та праці. Однією з ефективних педагогічних технологій, спрямованих на практичну реалізацію вирішення проблемних ситуацій, формування ключових компетентностей особистості, є проектна технологія. Метод проектів, за умови грамотного застосування, дає можливість у про-

цесі спільної діяльності вчителя й учнів «розгорнути» проблему, враховуючи всі точки зору, застосувати знання, інформацію з різних сфер, використати отримані результати в реальному продукті діяльності, вирішивши таким чином проблему й показавши можливий вихід із проблемної ситуації [5, с. 198].

Мистецька освіта не стоїть осторонь реформування й потребує його. У процесі художньо-творчої діяльності особистість цілісно й гармонійно розвивається, адже, як зазначав Б. Брехт, «усі види мистецтв служать найвеличнійшому з мистецтв – мистецтву жити на землі» [1, с. 112]. Проектна мистецька діяльність, на наш погляд, є незамінною і на уроці, і в позаурочний час. Вона дозволяє осмислити цінність отриманих

теоретичних знань, практичних умінь і навичок через конкретну практичну діяльність, пов'язану із вирішенням життєво важливих проблем.

Учитель музичного мистецтва має майстерно володіти цією технологією. Саме тому одним із випробувань Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2017» стало завдання на створення навчального мистецького проекту. Протягом трьох конкурсних днів над цим завданням працювали три групи учасників. Перша четвірка конкурсантів розмірковувала над проблемою «Дорослі й діти: взаєморозуміння через музику». Її творче вирішення вони представили у своїх проектах із тем: «Українська родина – землі берегиня» (Мельник Т. А.), «Музика мого народу» (Гамрекелі Ю. З.), «Побачити музику очима дітей» (Пітенко О. Ф.), «Казка в театрі оживає» (Гірчак К. М.).

Друга група конкурсантів, працюючи над проблемою «Кипить у нас в артеріях сучасність», захищали проекти: «Аранжування музичних творів на базі шкільної вокально-інструментальної групи» (Болсуновський Р. С.), «Сучасний дитячий театр» (Лашина О. М.), «Краса класичної музики в сучасному світі» (Мазуренко О. В.), «Українська народна пісня як основа сучасної української музики» (Скакун Н. А.).

Третя група учасників отримала завдання представити проекти, покликані вирішити проблему «Полікультурна Україна»: «Культура добросусідства» (Боднарюк Л. С.), «Музична культура націй, що об'єднує серця» (Бойко Н. О.), «Хоч мови різні в нас, та мамина любов – одна» (Сіра В. В.), «Театр – реклама вічних цінностей людства» (Кісільчук І. М.).

Під час презентацій та захисту власних проектів конкурсанти намагалися зосередити увагу на постановці мети й завдань проекту, зазначали його типологію, очікувані результати та кінцевий продукт проектної діяльності, поетапно представляли процес роботи над реалізацією проектних завдань. Доцільно зазначити, що аргументованішими були виступи тих учителів, які наводили приклади із власної педагогічної діяльності, ділилися досвідом втілення подібних проектів. Не применшуючи

цінності поданих на розсуд журі навчальних проектів, варто вказати й на певні огріхи та неточності, допущені конкурсантами. Ми розглядаємо подібний момент аналізу та критики лише як можливість виявлення домінуючих тенденцій у розумінні сутності проектних технологій і грамотного володіння практичними навичками їх реалізації вчителями музичного мистецтва в умовах сьогодення.

Зазначимо, що не всі представлені проекти мали тему, яка відповідала б зазначеній проблемі, а також була узгоджена з метою й завданнями, що сприяли б її вирішенню. Велика кількість поставлених завдань та відсутність чіткого плану їх реалізації, неточне трактування очікуваних результатів і кінцевого продукту проектної діяльності, ототожнення цих понять порушувало цілісність загальної структури деяких проектів. Етап рефлексії та оцінювання результатів подекуди характеризувався шаблонністю та не враховував вікові особливості учнів, специфіку та типологію проекту.

Підсумовуючи, можна сказати, що представлені конкурсні проекти продемонстрували володіння вчителями на достатньому рівні знаннями зі структурування навчального проекту (формулювання теми, мети, завдань, очікуваних результатів, зазначення етапів реалізації та оцінювання). Але в той же час багатьом проектам бракувало структурної цілісності й логічності, орієнтації на практичне вирішення поставленої проблеми та досягнення певного результату.

Аналіз запропонованих проектів дозволяє стверджувати, що питання використання проектних технологій наразі залишається актуальним і недостатньо висвітленим у теорії й практиці мистецької освіти. Саме тому дана стаття присвячена розкриттю деяких аспектів роботи над мистецьким проектом на уроках музичного мистецтва та в позакласний час, що складає її **мету**.

Метод проектів нині є одним із найпопулярніших у педагогіці. Питанням розробки та застосування цього методу присвячені праці багатьох дослідників, зокрема: Дж. Дьюї, В. Кілпатрика, Л. Кондратової, О. Олексюк, О. Пехоти, Є. Полат,

О. Пометун, Г. Селевка. Проте в реальній педагогічній практиці повної чіткості розуміння сутності проекту немає.

Проектом називають і будь-яку творчу роботу, і конкретно практичну; і метод навчання, і кінцевий продукт проектної діяльності. Така неоднозначність трактування не може не призвести до зниження ефективності його практичного застосування. На думку Є. Полат, щоб розібратися в тому, що лежить в основі цього методу і з якою метою його доцільніше застосовувати в педагогіці, слід звернутися до витоків. Це допоможе зрозуміти, який зміст вкладали автори – розробники методу – в це поняття. Історичні дослідження вказують, що метод проектів виник ще в XVI ст. в архітектурних майстернях Італії, а з кінця XVIII до початку XX ст. застосовувався на американському континенті в школах переважно виробничого спрямування [5, с. 194]. Переосмислення цього методу відбувається в першій половині XX ст., і пов'язаний цей процес з іменами американського психолога й педагога Дж. Дьюї та його учня В. Кілпатрика. В. Кілпатрик писав: «Ми в Америці багато років мріяли, щоб наша освіта відображала реальне життя, а не підготовку до нього. Запропонований метод обіцяє реальні кроки в цьому напрямку. Адже це – навчання через практику реалізації реальних задумів» [5, с. 191].

Розуміння методу проектів В. Кілпатриком та Дж. Дьюї принципово різняться. На думку першого, проект – це задум, який виконується від душі, із задоволенням, він не потребує активної діяльності та участі в ньому вчителя, усі частини проекту мають виконуватися учнем без його участі. До того ж типологія проектів, як зазначає В. Кілпатрик, може бути застосована до будь-якої сфери – від побудови механізмів до вирішення математичних задач та прослуховування сонати Бетховена [5, с. 195]. Дж. Дьюї наголошує на тому, що проектна діяльність має бути спільною діяльністю вчителя та учнів, і тільки якщо учитель переконує учнів у необхідності пройти повний цикл мислення – від виявлення протиріччя, проблеми, через розробку плану дії до вирішення проблем, – вони можуть збагатити власний досвід й отримати потрібні знання

[5, с. 196]. На думку дослідника, метод проектів – це спільна діяльність учителя та учнів, спрямована на пошук вирішення проблеми, що виникла.

Сучасне трактування методу проектів поєднує в собі позицію Дж. Дьюї та принципи діяльнісного, особистісно зорієнтованого та компетентнісного підходів. По-перше, проектна діяльність передбачає побудову навчання на активній основі, через цілеспрямовану діяльність учня. Така діяльність має співвідноситися з особистим інтересом учня до набуття знань, які можуть і мають знадобитись йому в житті. Це значно підвищує його мотивацію в навчанні [6, с. 141].

Метод проектів завжди передбачає наявність проблеми, суб'єктивно, або соціально, або професійно важливої для учня. Проектна діяльність пов'язана з формуванням умінь самостійно працювати з інформацією, розвитком аналітичного, критичного та творчого мислення, здатності навчатися впродовж життя [5, с. 198; 6, с. 141]. Окрім цього, метод проектів завжди є прагматичним. Він передбачає не тільки дослідження визначеної проблеми, пошук шляхів її вирішення, а й практичну реалізацію отриманих результатів у тому чи іншому продукті діяльності. Учень має усвідомити, де і як він може застосувати набуті знання для вирішення значущої для нього проблеми та аргументувати своє рішення [5, с. 199].

Виходячи з цих позицій, ми можемо констатувати, що відмінність проектної діяльності від проблемної полягає саме в орієнтації на отримання конкретного практичного результату та його публічного представлення. Від творчої ж діяльності проекту відрізняє наявність чітких критеріїв оцінки, оскільки для дослідження проблеми використовуються наукові методи та існують об'єктивні умови його виконання. Аргументація обраної позиції базується на конкретних фактах, теоріях, знаннях, результатах спостережень та експериментів [5, с. 200].

Ще однією особливістю методу проектів є його комплексний характер, оскільки його реалізація передбачає використання сукупності інших методів: навчання в малих групах, «моз-

кового штурму», дискусій, рольової гри проблемної спрямованості, рефлексії [5, с. 200]. Така комплексність, а також орієнтація на кінцевий практичний і особистісно важливий для учня результат робить цей метод незамінним у процесі формування ключових компетентностей учнів.

Щоб усвідомлено та методично грамотно застосовувати проектні технології в навчально-виховному процесі, варто розрізнити поняття «метод проектів» та «навчальний проект».

Метод проектів – це дидактична категорія, спосіб досягнення дидактичної цілі, виконання завдання через детальну розробку проблеми, задуму, що має завершитися реальним практичним результатом, оформленим тим чи іншим способом [5, с. 199]. Таким дидактичним завданням виступає зазвичай організація самостійної діяльності учнів для досягнення певного результату [6, с. 140].

Під *навчальним проектом* розуміють самостійно розроблений та виготовлений продукт (матеріальний або інтелектуальний) від ідеї до її втілення, який характеризується суб'єктивною або об'єктивною новизною та виконаний під контролем та за консультування вчителя [6, с. 140].

Організація проектної діяльності потребує певної підготовки. Г. Селевко виділяє 4 стадії роботи на проектом [6, с. 142–143]:

1) *Занурення в проект. Проблематизація, розробка проблемного завдання.*

Вибір теми проекту, його типу, кількості учасників. Визначення проблеми, яку важливо дослідити в рамках визначеної тематики. Доцільно проблему не пропонувати учням у готовому вигляді, а за допомогою різноманітних прийомів, засобів наочності підвести їх до самостійного її формулювання. При цьому, як наголошують дослідники, проблемна ситуація береться не з підручника, а відображає реальну дійсність (ЗМІ, особистий досвід) [5, с. 209]. На даному етапі доцільним є метод «мозкового штурму» з наступним колективним обговоренням.

2) *Розробка проекту (планування та організація діяльності).*

Розподіл завдань по групах, обговорення можливих методів дослідження,

пошуку інформації, творчих рішень, визначення форм представлення результатів проектної діяльності.

3) *Технологічна стадія (здійснення діяльності).*

Самостійна робота учасників проекту над своїм індивідуальним чи груповим дослідженням, творчими завданнями. Проміжні обговорення отриманих даних у групах (на уроках або на заняттях гуртка, наукового товариства, у груповій роботі в бібліотеці, медіатеці) [5, с. 213].

4) *Заключна стадія (презентація та оцінювання результатів).*

Захист проектів, опонування. Підведення підсумків, зовнішня оцінка, прогнозування подальшого розвитку отриманих висновків, результатів.

Для успішного та ефективного здійснення проектної діяльності варто орієнтуватися й на типологію проектів. Є. Полат визначає наступні типологічні ознаки [5, с. 220]:

1. *Домінуюча в проекті діяльність* (дослідницька, пошукова, рольова, прикладна): дослідницькі, практико-орієнтовані, рольово-ігрові, інформаційні, творчі проекти.

2. *Предметно-змістовна сфера:*
- монопроект (у межах однієї сфери знань);

- міжпредметний проект.

3. *Спосіб спілкування в процесі проектної діяльності:*

- безпосереднє спілкування;
- комунікаційні технології (телекомунікаційні проекти).

4. *Характер координації проекту:* безпосередній (жорсткий, гнучкий), прихований (неявний, імітуючий учасника проекту);

- проекти з явною координацією;
- проекти з прихованою координацією (телекомунікаційні проекти).

5. *Характер контактів* (серед учасників однієї школи, класу, міста, регіону, країни, різних країн світу):

- внутрішньошкільні;
- регіональні;
- міжнародні проекти.

6. *Кількість учасників проекту:* індивідуальний, парний, груповий.

7. *Тривалість проекту:* короткостроковий (декілька занять); середньої тривалості (від місяця до півроку);

довгостроковий (від півроку до року й більше).

Доцільно зазначити, що проекти можуть виконуватись як на уроках (у серії уроків), так і в позаурочний час. На думку Л. Кондратової, позаурочні проекти відрізняються від урочних тематикою, що виходить за межі шкільної програми; кількістю учасників; можливістю взаємодіяти в ході виконання проекту з позашкільними установами, підприємствами, організаціями, що сприяє встановленню нових ділових контактів; можливістю використання проектів різних типів [3, с. 61]. Повертаючись до класифікації проектів Є. Полат, зазначимо, що дослідниця всі позаурочні проекти поділяє на літературно-творчі, природничо-наукові, екологічні, мовні, культурологічні, спортивні, географічні, історичні, музичні [3, с. 63].

Мистецький (мистецько-культурологічний) *проект* – це навчальний проект, проблематика якого пов'язана з мистецтвом, а втілення відбувається на уроках художньо-естетичного циклу або в позаурочний час. Автори підручників з музичного мистецтва, образотворчого мистецтва та мистецтва (8–9 класи) приділяють значну увагу організації роботи над мистецькими проектами. Зокрема, цікавими музичними проектами є практико-орієнтований проект на створення «первісно-оркестру» з ударних інструментів; рольово-ігровий з підготовки та розігрування фрагмента одного з обрядів (зимового, весняного, літнього або осіннього циклу) із використанням відповідних календарно-обрядових пісень, інформаційні проекти «Український балет», «Музика в українському кіно» (підручник Л. Масол, Л. Аристової «Музичне мистецтво. 5 клас») [4], індивідуальні творчі проекти «Музика кохання», «Світ моїх музичних вражень», «Мелодії осені» [2].

Наведемо приклад роботи над мистецьким (музичним) проектом.

Навчальний предмет.

Музичне мистецтво (7 клас)

Тема. Народна пісня в житті сучасної молоді.

Проблема. Молодь України не цікавиться музичним фольклором своєї країни.

Мета: виявити та практично перевірити можливі шляхи подолання протиріччя між потребою підростаючого покоління українців у національній самоідентифікації та недостатнім рівнем зацікавленості сучасної молоді у вивченні народнопісенної спадщини своєї країни.

Завдання проектної діяльності:

1. Виявити значимість проблеми недостатнього рівня обізнаності сучасної молоді у сфері музичного фольклору та зазначити конкретні причини відсутності інтересу до його пізнання.
2. Намітити шляхи вирішення даної проблеми та реалізувати один із них через спільну творчу діяльність.
3. Представити результати спільної діяльності на рівні школи, міста.

Очікувані результати:

1. Учні набувають досвіду роботи в групі, уміння аргументовано висловлювати власну думку, відстоювати власну позицію під час обговорення, дискусії.
2. У школярів формується вміння працювати з різними джерелами інформації, здійснювати самостійну дослідницько-пошукову та творчу діяльність, систематизувати та узагальнювати отримані дані.
3. Створюються умови для урізноманітнення дозвілля дітей, задоволення їхніх музично-пізнавальних інтересів поза тематикою шкільної програми, відбувається збагачення музичного тезаурусу, розвиток музичних здібностей, формування естетичних смаків, розкриття творчого потенціалу учнів.
4. Участь у проектній діяльності з метою вирішення соціально значущої проблеми сприяє кращому самопізнанню та самореалізації школярів, налагодженню співпраці з дорослими і в межах навчального закладу, і поза ним.

Тип проекту: творчий, внутрішньошкільний, груповий, середньої тривалості. Робота над ним розпочинається на уроці й продовжується в позаурочний час.

Кінцевий продукт проектної діяльності: шкільне свято «Пісня – душа народу».

План реалізації

1. Етап проблематизації, розробки проблемного завдання.

Під час вивчення теми «Пісні рідного дому» (7 клас, I семестр, «Музичне мистецтво в нашому житті») групі учнів було запропоновано провести опитування та анкетування серед однолітків щодо їхнього ставлення до народної пісні. Результати дослідження були повідомлені на уроці. Опитування показало, що серед 79 респондентів на запитання: «Чи потрібно знати народні пісні?», – 63 % учнів відповіли «Так», 32 % – «Ні», 4 % школярів обрали відповідь «Не знаю». Результати проведеного анкетування учнів 5–7 класів дали можливість групі учнів-дослідників зробити висновки про недостатню музичну обізнаність підлітків у сфері музичного фольклору (назвати 5 і більше назв народних пісень змогли лише 15% опитаних, 10 відомих йому народних пісень не назвав жоден учень).

Після представлення результатів дослідницької діяльності відбулося їх обговорення, було сформульовано проблему, названі можливі причини її виникнення (слухати народні пісні й співати їх не модно в середовищі підлітків; народну пісню мало популяризують, музичні канали пропагують поп-музику та рок; молоді не подобається манера виконання народних пісень, автентичний або академічний спів розуміють одиниці тощо). Під час подальшого «мозкового штурму» учні пропонували можливі шляхи вирішення цієї проблеми. Один із них – залучення учнів школи до вивчення народних пісень, їх виконання й популяризації в процесі підготовки шкільного свята народної пісні – вирішено було реалізувати.

2. Розробка проекту.

До роботи над проектом вирішено було залучити учнів паралелі 7-х класів. Кожен клас отримав завдання цікаво представити на шкільному святі певну групу народних пісень (календарно-обрядові, історичні, родинно-побутові). Були визначені форми представлення результатів роботи кожної групи, розподілені обов'язки між їх учасниками й призначені керівники. У процесі обговорення були внесені пропозиції щодо сценарію свята, визначені строки

реалізації проекту. Окремо було обрано групу учнів, які мали займатися анонсуванням проекту та висвітленням результатів у ЗМІ на рівні школи та міста.

3. Технологічна стадія.

На цьому етапі відбувалась самостійна індивідуальна та групова діяльність учасників груп. Проміжні обговорення та координація роботи груп відбувалися на заняттях хорового гуртка.

4. Заключна стадія.

Захист проекту відбувся у вигляді шкільного свята народної пісні «Пісня – душа народу». Про нього було повідомлено на афішах, шкільному радіо та у відеоанонс (по телевізору в холі школи). На святі були присутні учні, учителі, батьки. Календарно-обрядові пісні були представлені театралізованими діями (закликання весни, колядування); родинно-побутові пісні (колицкові, про кохання) були презентовані у вигляді серії відеокліпів; історичні висвітлено через зв'язок із творчістю українських композиторів, життя яких було пов'язане з Київщиною. Гостями свята стали учасниці жіночого вокального ансамблю «Лілея» міського будинку культури, які виконали народні пісні в сучасному аранжуванні.

Підбиттям підсумків проектної діяльності учнів стало висвітлення цієї події на сайті школи, у місцевій газеті. Було розміщено інтерв'ю з учасниками проекту та глядачами, які ділилися своїми враженнями. Учасники проекту внесли наступні пропозиції адміністрації школи та членам учнівського самоврядування: започаткувати фолк-фест серед шкіл міста, організувати серію шкільних концертів, на які запрошувати місцеві вокальні, інструментальні колективи з метою популяризації музичного фольклору, відвідати фестивалі «Країна мрій» та «Шешори».

Насамкінець варто вказати на важливу роль учителя, який, у першу чергу, має регулювати ступінь самостійності учнів відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей, досвіду проектної діяльності, складності теми проекту, характеру стосунків у групі [3, с. 63]. Перевага зазвичай надається проектам із прихованою координацією, у яких учитель тільки радить, пропонує, підказує шляхи вирішення проблеми,

іноді виконує роль самого учасника процесу, працюючи разом із дітьми [3, с. 63].

Підсумовуючи сказане, наведемо деякі **методичні рекомендації** щодо ефективної організації проектної діяльності на уроках музичного мистецтва та в позаурочний час:

1. Наявність значущої в дослідницькому, творчому плані проблеми, пов'язаної з життям, інтересами учнів. У результаті роботи над дослідженням і вирішенням проблеми учень має усвідомити, де і як він може застосувати набуті знання, уміти аргументувати власну точку зору, враховуючи бачення інших; здобути нові знання й досвід.
2. Належна підготовка вчителя до здійснення спільної проектної діяльності, логічність та єдність усіх етапів роботи, виваженість підбору та доцільність використання методів і прийомів, їх комплексне застосування. Слід пам'ятати, що метод проектів – не панацея, він не може використовуватися замість систематичного предметного навчання.
3. Врахування вікових особливостей учнів, специфіки навчально-виховного процесу того чи іншого навчального закладу, міста, регіону.
4. Робота над мистецьким проектом зазвичай пов'язана з організацією проектної діяльності на уроках і в позаурочний час. До роботи над проектом залучається не тільки учитель-предметник, а й класний керівник, педагог-організатор, батьки. Важливо вміти регулювати ступінь самостійності учнів і використовувати в процесі роботи над проектом прийоми прихованої координації.
5. Мистецький проект завжди має бути орієнтований на збагачення мистецьких вражень дітей, набуття ними нового досвіду творчої діяльності, формування інтересу до пізнання мистецтва, естетичних смаків, сприяти самореалізації через мистецтво.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Климова Л. В. Художня культура. 9 клас : підруч. для загальноосвіт. навч. закл. – Київ : Літера ЛТД, 2009. – 160 с. : іл.
2. Кондратова Л. Г. Музичні учнівські проекти на уроках та в позаурочній діяльності

: метод. посіб. для вчителя музич. мист. / Л. Г. Кондратова. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 120 с.

3. Кондратова Л. Г. Позаурочна проектна діяльність: що потрібно знати вчителю / Л. Г. Кондратова // Школа. – 2011. – № 12. – С. 61–92.

4. Масол Л. М. Музичне мистецтво : підруч. для 5 кл. для загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол, Л. С. Аристова. – Харків : Сиція, 2013. – 160 с.

5. Полат Е. С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студ. высш. учеб. завед. / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина. – 3-е изд., стер. – Москва : Издательский центр «Академия», 2010. – 368 с.

6. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий. – В 2 т. – Т. 1 / Г. К. Селевко. – Москва : НИИ школьных технологий, 2006. – 816 с. (Серия «Энциклопедия образовательных технологий»).

REFERENCES

1. Klymova, L. V. (2009). *Khudozhnia kultura. 9 klas. Pidruchnyk dlia zahalnoosvitnykh navchalnykh zakladiv* [Art culture. Grade 9. Student's Book for secondary schools]. Kyiv: Litera LTD.
2. Kondratova, L. H. (2014). *Muzychni uchnivski proekty na urokakh ta v pozaurochnii diialnosti* [Musical student's projects at lessons and in extracurricular activities]. Ternopil: Navchalna knyha-Bohdan.
3. Kondratova, L. H. (2011). *Pozaurachna proektna diialnist: shcho potribno znaty vchyteliu* [Extracurricular project activity: what do a teacher need to know]. Informatsiino-Metodychnyi Zhurnal «Shkola», 12, 61–92.
4. Masol, L. M., & Arystova, L. S. (2013). *Muzychne mystetstvo: pidruchnyl dlia 5 kl. dlia zahalnoosvit. navch. zakl.* [Musical art: Student's Book for 5 grade for secondary schools]. Kharkiv: Sytsyia.
5. Polat, E. S., & Bukharkina, M. Yu. (2010). *Sovremennye pedagogicheskie i informatsionnye tekhnologii v sisteme obrazovaniia* [Modern pedagogical and information technologies in the education system]. (3rd ed.). Moscow: Izdatelskiy tsentr «Akademiiia».
6. Selevko, H. K. (2006). *Entsiklopediia obrazovatelnykh tekhnologii: Vol. 1* [Encyclopedia of educational technologies]. Moscow: NII shkolykh tekhnologii.

Стаття надійшла до редакції 19.06.2017 р.

У статті висвітлено окремі питання підготовки майбутніх дизайнерів у коледжах і вищих навчальних закладах. Проаналізовано ознайомлення учнів з основами дизайну в загальноосвітніх та спеціалізованих закладах, закладах позашкільної освіти. З метою навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх дизайнерів у вищій школі автором запропоновано навчально-методичний комплекс «Основи дизайну», що передбачає теоретичний, практичний блоки та самостійно-творчу роботу студентів, у якій вони демонструють набуті знання та компетентності в розробці творчих проектів. Представлено серію творчих завдань для студентів і результати їх виконання.

Ключові слова: дизайн-освіта, підготовка майбутніх дизайнерів, вища школа, коледж, навчально-методичний комплекс «Основи дизайну».

На початку ХХІ ст. дизайн став невід'ємною частиною життя сучасної цивілізованої людини. За останні два десятиліття практика дизайну надзвичайно ускладнилася, і провести межу між дизайном та іншими сферами професійної діяльності художника поза мистецтвом у його станковому варіанті стає дедалі складніше. Становленню дизайну сприяла творча діяльність не тільки митців, а й інженерів, педагогів, філософів, конструкторів та людей інших професій, які внесли в цей вид творчості свої професійні уявлення, знання й методи, адаптували їх та продовжують адаптувати до цілей і завдань нової професійної сфери.

Проектування принципово нових промислових виробів, косметичні зміни в зовнішньому вигляді промислової продукції без серйозної зміни її технічних характеристик, створення фірмового стилю, що охоплює всі сфери діяльності сучасної корпорації, вирі-